

VIAL Litepaper

Cfarë është VIAL?

Virtual Albania (ViAl) synon të jetë *Shoqëria e parë Autonome e Decentralizuar (DAS)* në botë që do të ekzistojë në internet dhe do të lidhë së bashku diasporën shqiptare.

VIAL është krijuar për t'u bërë në mënyrë progresive një mjedis shumë më efektiv për jetën ekonomike, sociale dhe kulturore duke u integruar në të ardhmen hapsirën virtuale të Metaverse-it.

Ekonomia e ekosistemit do drejtohet nga valuta e brendshme e tij - tokeni VIAL, i cili do të emetohet në mënyrë progresive gjatë tranzicionit të shoqërisë në 100 vitet e ardhshme.

Ne i quajmë anëtarët e parë të shoqërisë, *Settlers ose ndryshe Themeluesit*, sepse ata i japin jetë VIAL-it. Ne – themeluesit e VIAL – jemi *settlers*-it e parë – njësoj si njerëzit që emigruan nga Evropa në Amerikën e Veriut 500 vjet më parë; ne po migrojmë nga *Shqipëria* si shtet, drejt *Shqipërisë Virtuale* në Metaverse.

Ndryshe nga kolonët e parë të kohëve të vjetra, ne kemi privilegjin të krijojmë *Shoqërinë tonë Autonome të Decentralizuar* në krye të shpikjes më të madhe që mundëson ndërtimin e shoqërive dixhitale. Teknologjia Blockchain është ajo që e bën të mundur demokracinë e vërtetë për herë të parë në historinë njerëzore – të gjitha vendimet janë transparente dhe të bazuara në propozime dhe diskutime publike. Kriptografia garanton një proces votimi të drejtë dhe të sigurt që redukton korrupsionin dhe mungesën e transparencës që mundon ekonomitë tradicionale.

Si do të evoluojë VIAL?

Koha në ViAl ndahet sipas stinëve të vitit. Çdo tre muaj, historia e *Shoqërisë* do të pozicionohet në një sezon të ri. Çdo sezon, *settlers*-it e VIAL bashkojnë forcat në vendosjen e qëllimeve të përbashkëta, propozimin e projekteve dhe ideve, votimin dhe shpërndarjen e burimeve (njerëzit dhe kapitalin nga rezervat e VIAL) për të përmbushur propozimet më të votuara.

Me lëshimin e tokenit VIAL, *settlers* votojnë për “Kushtetutën” e ekonomisë së tyre. Sezoni do të materializojë ëndrrën e themeluesve të parë, duke lançuar produktet fillestare në dobi të *Shoqërisë*, siç është VIAL Voice - platforma sociale në zemër të VIAL që mundëson komunikim e lirshëm midis komunitetit dhe anëtarëve të saj.

VIAL mishëron vlera të vërteta. Të gjitha vendimet janë transparente dhe çdo *settler* ka të drejtë të propozojë sugjerimet e tij për të përmirësuar Shoqërinë duke diskutuar dhe votuar publikisht.

Grupet, ose Ekipet e themeluesve të parë do të fillojnë të formohen - **Grupi i Inxhinierëve** do të ndërtojnë produkte të reja dixhitale për Shoqërinë; **Grupi i Ekonomistëve dhe Financierëve** do të menaxhojnë me efikasitet asetet në VIAL, etj. Çdo *settler* mund të fillojë një grup të ri, kuptimplotë. Çdo

anëtar i vetëm është i lirë të jetë pjesë, të kontribuojë dhe të shpërblehet me tokenin VIAL token nga grupe të ndryshme në përputhje me njohuritë, aftësitë dhe aspiratat e tyre.

Kjo është arsyeja se përse ne po ndërtojmë një shoqëri virtuale të bazuar në teknologjinë më të fundit dhe më të besueshme, atë të blockchain. VIAL është vendi ku njerëzit dhe organizatat mund të ndajnë përvojë dhe informacione, të punojnë së bashku dhe të ndërmarrin veprime të qëllimshme. Është një Shoqëri me të drejta të plota që jeton brenda në internet nëpërmjet blockchain, në pronësi të anëtarëve të saj, në vend që të jetë vetëm një organizatë tjetër në pronësi të entiteteve të centralizuara.

Ne e kuptojmë se të kesh një vend për të komunikuar nuk mjafton gjithmonë për të organizuar veprime kuptimplota. Bashkëpunimi me njerëz ose organizata që keni takuar vetëm në internet kërkon njëfarë niveli besimi, veçanërisht kur bëhet fjalë për para. Sidoqoftë, me prezantimin e organizatave autonome të decentralizuara (DAO), tani është e mundur të keni një organizatë virtuale dhe transparente ku nuk duhet t'u besoni njerëzve të tjerë, por vetëm algoritmit të DAO.

Modeli DAO ofron mjetet për një shoqëri për të bashkëpunuar në shumë mënyra, nga një biznes i vogëlë vogël deri te, ndoshta një komb i tërë, që zbaton mekanizmat e qeverisjes përmes DAO.

Një DAO mund të decentralizojë sistemin e ligjit, krijimit dhe zbatimit të tyre - rregullat dhe ligjet vijnë si propozime, të cilat mund të dorëzohen në modulën e DAO. Votuesit do të votojnë në mënyrë të sigurt dhe private nëpërmjet një aplikacioni standard celular ose web3.0. Kur një ligj i ri miratohet përmes këtij sistemi, ai automatikisht do të regjistrohet publikisht dhe në mënyrë të pandryshueshme në blockchain. Asnjë individ nuk do të ketë aftësinë për të manipuluar sistemin. Kështu, qeverisja mund të zbatohet nga kontratat inteligjente ose ndryshe smart contracts, ku nëpërmjet një kanali blockchain publik tani është më e arritshme se më parë.

Pse po e iniciojmë ne VIAL?

VIAL është komunitet, dhe si i tillë synon të forcojë ekonominë vendase dhe të anëtarëve të saj. Teknologjia Blockchain ende nuk është përqaftuar plotësisht nga komuniteti shqiptar, gjë që krijon mundësi për projekte si VIAL. Diaspora shqiptare arrin në 9.8 milionë banorë, ndërsa ekonomia shqiptare ka nivelin e PBB për vitin 2020 14.8 miliardë dollarë. Ekonomia është në rritje të vazhdueshme. Ne besojmë se këto shifra ofrojnë një rrugë premtuese për krijimin e zgjidhjeve që mund të përfshijnë të gjithë komunitetin shqiptar dhe potencialisht, njerëzit e thjeshtë të shfrytëzojnë VIAL për të krijuar më shumë vlerë ekonomike për veten, biznesin dhe familjet.

Iniciativat e VIAL për ekosistemin

Për të lehtësuar të gjitha nevojat e një shoqërie të decentralizuar, duhet të ekzistojë një kornizë e fortë me veçori dhe sisteme të ndryshme për të siguruar që njerëzit të mund të komunikojnë, të punojnë dhe të

rriten së bashku. Vizioni është që Platforma VIAL të jetë në gjendje të sigurojë komponentët e mëposhtëm:

1. VIAL Voice ose Komuniteti VIAL
2. Aplikacioni VIAL
3. VIAL dhe Sistemi i Shpërblimeve
4. Sistemi i Edukimit VIAL
5. VIAL Marketplace, shkëmbimi i të mirave dhe shërbimeve
6. Vial Launchpad, për sipërmarrjet e reja
7. Argëtim dhe Turizëm
8. VIAL DAO, Moduli i Qeverisjes së brendshme
9. VIAL DeFi

Disa nga termat janë mëse të qarta që në nocion se për çfare janë, ndërsa të tjerat do të kenë nevojë për më shumë elaborim, edhe këto mund ti mësoni pikërisht në **vial.community** se çfarë janë si dhe të merrni më shumë detaje dhe të përfshiheni. Natyrisht, ka shumë punë përpara për zhvillimin e këtij vizioni. Kjo është arsyeja pse ne besojmë se qasja më e mirë është të fillojmë me hedhjen e farës, që mund të mbillet në mënyrë të arsyeshme dhe të fokusohet në edukimin e komunitetit për Web3.0, blockchain, krypto-asetet e kështu me radhë, duke hedhur bazat për sistemin ekonomik që VIAL do të shpalosë gjatë vitit 2023.

Si fillim, ne do të përqendrohemi në tre komponentët e parë të mëposhtëm:

VIAL VOICE

VIAL APP

Education Hub

Sistemi i pikëzimit dhe shpërblimeve

Për të ndërtuar një komunitet të angazhuar dhe për të nisur qarkullimin e brendshëm të dinamikave të shumta të ekosistemit, platforma do të përdorë një sistem pikësh në shumë prej funksionaliteteve të saj. Sistemi do të shpërblejë të gjithë anëtarët aktivë të komunitetit nëpërmjet një algoritmi shumë të sigurtë dhe të verifikueshëm. Të gjithë përdoruesit nëpërmjet llogarive të tyre, do mund të konvertojnë pikët në monedhën virtuale VIAL dhe ta përdorin atë për të kryer shërbime brenda infrastrukturës Web3. Se çfarë do të mundeni të bëni me monedhën virtuale VIAL, do ta mësoni ne vial.community.

VIAL Voice do të jetë i pari që do të lançohet nëpërmjet vial.community, ku do të vendosë themelet për komunikimin mes njerëzve, profesionistëve, informacionit të besueshëm dhe stafit të dedikuar të VIAL. Do të jetë një mjedis ku njerëzit mund të lidhen, të miqësohen dhe të gjejnë komunitete të tjera, më të mëdha për të marrë pjesë dhe diskutuar tema apo çeshtje të ndryshme.

Aplikacioni VIAL, i cili pritet të dalë në fundvitin e 2022, do të jetë një tjetër komponent i shtuar në platformë dhe do të sjellë çeljen e ekosistemit në aspektin ekonomik kësaj here. Aplikacioni VIAL do të fillojë si një aplikacion fitimprurës që promovon një mënyrë jetese të shëndetshme dhe të balancuar. Ai do të shpërblejë të gjithë komunitetin e entuziastëve, dhe me kalimin e kohës do të përditësohet me më shumë aplikime dhe funksionalitete të reja për individët dhe gjithashtu bizneset. Të dyja palët mund të postojnë oferta dhe bashkëpunime për përdoruesit e VIAL.

VIAL Education Hub është komponenti i tretë thelbësor që do të shtohet në platformën VIAL. Qendra e Arsimit është mënyra se si ne planifikojmë të ndihmojmë komunitetin tonë me sfidat e teknologjisë blockchain të cilat luajnë një rol integral në të ardhmen.

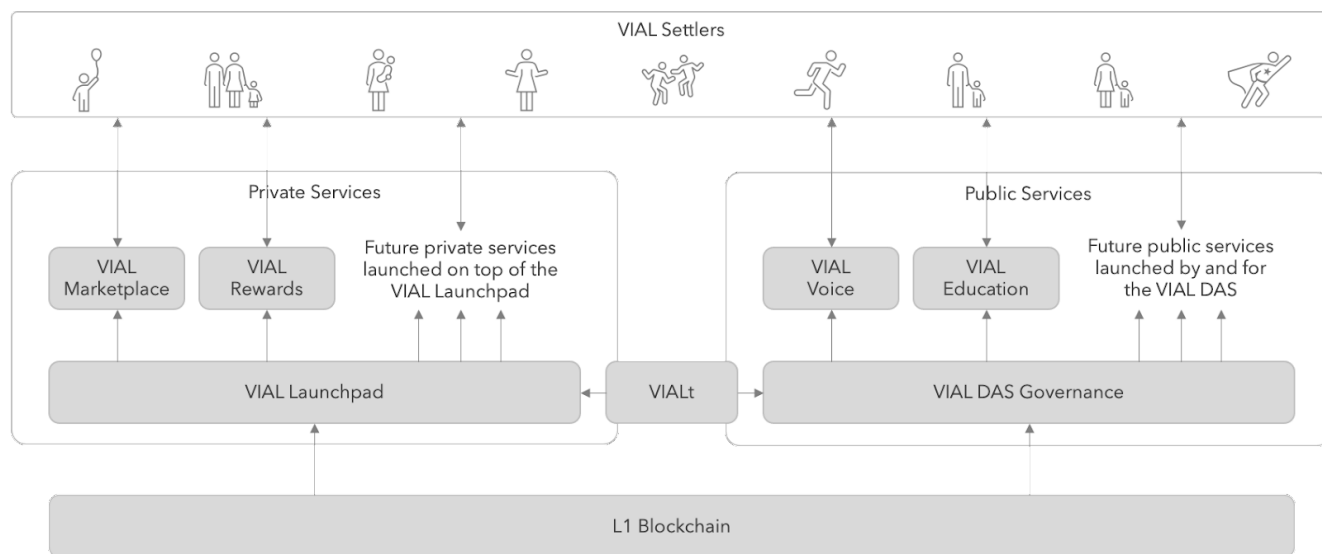

Figure 1 - Përshkrimi i Ekosistemit

Modeli i Qeverisjes DAO

Organizatat Autonome të Decentralizuara (DAO) janë komunitete virtuale të cilat funksionojnë sipas një qëllimi të përbashkët dhe ku secilit anëtar i jepen mundësira të barabarta në marrjen e vendimeve dhe të drejtave për kapital. DAO-të operojnë plotësisht në internet dhe përdorin teknologjinë blockchain si një libër për të regjistruar atë që ndodh në organizatë.

Pas një DAO, ka ende njerëz që duhet të bashkëpunojnë me njëri-tjetrin. Infrastruktura që fuqizon këto organizata sjell një nivel integriteti dhe transparence që i lejon këta njerëz të punojnë në një mjedis rezistent ndaj korrupsionit, nëpërmjet kontratave inteligjente (smart contracts) që operojnë sipas rregullave të organizatës dhe mbrojnë thesarin e saj. Nëpërmjet modelit DAO, nuk ka nevojë për një autoritet qendror që kontrollon thesarin dhe kontrollon rregullat. Në vend të kësaj, grupi voton kolektivisht dhe vendos se ku do të shpenzohen burimet dhe nëse duhet të bëhen ndryshime të rregullave.

VIAL planifikon për një të ardhme ku ekosistemi të kontrollohet nga një DAO e tillë që drejtohet nga komuniteti shqiptar dhe zotëruesit e tokenave ViAl. Në atë fazë, komuniteti ynë parashikohet të ketë ndërtuar një themel të fortë dhe një shoqëri pas saj që jo vetëm do të funksionojë me ekosistemin VIAL, por do të veprojë si një mekanizëm bashkëpunimi për motorin e përbashkët ekonomik dhe zërin e shqiptarëve në botën virtuale.

Modeli DAO në VIAL funksionon duke u mbështetur në një ekonomi të bazuar në sisteme kriptoeconomike. Përdoruesit që mbajnë dhe zotojnë tokenat VIAL janë pronarët e platformës dhe ndajnë të ardhurat e saj. Ata janë edhe ata që vendosin drejtimin e projektit. Kjo motivon një sistem ku palët e interesuara inkurajohen të nxisin interesat e organizatës pasi ato janë ekonomikisht në përputhje me interesat e tyre.

Përfitimet kryesore

- Bashkimi i diasporës shqiptare në një mjedis të përbashkët ekonomik;
- Një shoqëri e drejtuar nga komuniteti i saj;
- Ekonomi e lirë dhe mundësi të reja vlere.

Integrimet me palët e treta

Ne planifikojmë të mundësojmë integrimin e palëve të treta me shërbime të tjera jashtë ekosistemit VIAL që u ofron vlerë settler-ve të tij. Këtu janë dy shembuj:

Shërbimet e identitetit Web2 dhe Web3 - Settlers VIAL mund të krijojnë profilin e tyre dhe ta sigurojnë atë me mekanizmin e preferuar të vërtetimit, qoftë Web2 (p.sh., rrjetet sociale) ose Web3 (p.sh. portofolin krypto).

Pagesat dhe shërbimet e tjera financiare - VIAL nuk do të ekzistojë i izoluar nga Metaversi global. Prandaj, sigurisht që do të integrohet nëpërmjet urave me shërbimet ekzistuese financiare. Disa shembuj mund të përfshijnë urat lidhëse me shërbimet tradicionale financiare, Rrjeti “Lightning” i Bitcoin për pagesat globale, protokollet DeFi për financimin e jashtëm dhe të tjera.

Drejtimi i përgjithshëm ekonomik

VIAL do të mbështetet në një krypto-token që do të përdoret si një mjet i përgjithshëm vlere brenda ekosistemit të tij dhe si një shenjë qeverisjeje që do të vendosë kontrollin mbi projektin tek të gjithë ata që kanë "dorën brenda në lojë".

Vizioni përfundimtar i VIAL i përket një shkalle të lartë dhe kjo është arsyeja pse duhet të ketë një plan të hartuar me kujdes për të ardhmen e tij. Kështu, ne kemi përcaktuar një plan emetimi për 100 vitet e ardhshme, i cili do të kontrollojë lëshimin e tokenave në qarkullim dhe do të sigurojë vazhdimisht burime të nevojshme për zhvillimin dhe rritjen e projektit.

Natyrisht, tokeni VIAL do të jetë shtylla kryesore e procesit qeverisës siç është detajuar tashmë. Kjo do të thotë që mbajtësit e tokens do të jenë ata që do të votojnë për të gjitha vendimet brenda organizatës, duke përfshirë këtu edhe propozimet e veçorive, ndryshimet e sistemit apo trajtimin e alokimit e fondeve. Me fjalë të tjera, DAS-i do të ketë mundësinë e modelimit të së ardhmes së tyre që të jetë vazhdimisht në përputhje me qëllimet e komunitetit.

Qeverisja nuk do të jetë funksioni i vetëm i token-it. Siç tregohet, ViAl synon të ndërtojë një ekosistem të madh shërbimesh dhe, sigurisht, DAO-ja mund të vendosë të përfshijë edhe më shumë veçori të reja në të ardhmen. Me shumë nga këto përdorime, ViAl Token mund të jetë një mjet ekonomik për një shkëmbim të drejtë dhe transparent të vlerës, duke reduktuar kostot e transaksioneve, rritur shpejtesinë, sigurinë dhe transparancën e tyre gjithashtu.

Komuniteti VIAL

Komuniteti VIAL pritet të jetë komuniteti më i madh në Shqipëri si nisma e parë e decentralizuar. Ne synojmë të rritemi në një komunitet të diasporës me një strategji masive të marketingut. VIAL do të sigurohet që zëri i të gjithëve të dëgjohet dhe do të jetë një "vend takimi" online për shqiptarët, ku anëtarët e komunitetit mund të debatojnë, të ndajnë njohuri dhe të lidhen me të tjerët për një sërë çështjesh rreth blockchain që ata janë të interesuar të trajtojnë apo të mësojnë.

Ne kërkojmë të edukojmë dhe mirëmbajmë ekipin dhe anëtarët e VIAL në mënyrën më të mirë të mundshme përmes webinareve të vazhdueshme, takimeve të volitshme, pjesëmarrjes në mediat sociale dhe VIAL Voice në mënyrë që ata të kenë një zotërim më të mirë të këtyre njohurive. Për shkak se ne jemi një komunitet i decentralizuar, çdo vendim do të jetë i drejtë, transparent dhe i përqendruar te njerëzit. Ky nuk është vetëm një premtim, por është qëllimi i VIAL, ndaj bashkohu sot edhe ti në vial.al.

Sfidat kryesore

Teknologjia. Hapësira e blockchain po evoluon aq shpejt sa që në kohën kur një produkt zhvillohet, tregu mund të ketë tejkaluar teknologjinë mbi të cilën është ndërtuar.

Marketingu. Ndërtimi i një shoqërie virtuale varet shumë nga prania e njerëzve në të, si ndërtimi i komunitetit.

Eksperienca e përdoruesëve. Tërheqja e njerëzve për të provuar produktin është e ndryshme nga qëndrimi i njerëzve në atë produkt dhe varet nga UX dhe vlera që marrin përdoruesit.

Krijimi i një komuniteti të fortë lokal. Edukimi i komunitetit rreth blockchain dhe kriptos është thelbësor për suksesin e këtij projekti, pasi VIAL planifikon të tokenizojë komunitetet shqiptare. Pa edukimin e duhur dhe ndërgjegjësimin për përfitimet e VIAL për përdoruesit vendas, do të na mungojë mbështetja dhe emocioni i nevojshëm për të vazhduar ndërtimin dhe përvetësimin e mëtejshëm të VIAL.

Problemi i informacionit. Shumica dërmuese e njerëzve janë ende të painformuar në lidhje me blockchain-et dhe kriptomonedhat. Edukimi i tyre përfshin jo vetëm krijimin e një dije-je të aksesueshme, por edhe bindjen e njerëzve që të fillojnë të mësojnë në radhë të parë e më pas ta vetëpërdorin si platformë.

Paragjykim negativ. Ekziston një problem i vazhdueshëm me shumë njerëz që paragjykohen ndaj çdo gjëje që lidhet me krypto-n. Besojmë se arsyeja për këtë është e dyfishtë. Nga njëra anë, hapësira e kriptove është ende e re dhe shumë nga ekipet që punojnë brenda saj janë ende duke gjetur praktikën më të mira për të shfrytëzuar plotësisht potencialin e teknologjisë së blockchain. Kjo pasiguri ka lejuar gjithashtu shumë aktorë keqdashës të shfrytëzojnë situatën për përfitimin e tyre, ndaj kjo është arsyeja pse ne kemi parë shembuj të shumtë të piraterisë, projekteve të mashtrimit dhe spekulime të ndërlikuara që ndodhin në Shqipëri.